

ज्योतिर्मय

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

□ पुणे □ वर्ष २२ □ अंक ८६ वा □ भारतीय सौर दिनांक २३ वैशाख शके १९४८, बुधवार दि.१३ मे २०२६ □ पाने ४ □ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

लक्षवेधी...

जालना येथे 43 अंश सेल्सिअस तापमानात रोडवरील एवढ्या उन्हात पोटाची खळगी भरण्यासाठी टोपली विकणारी व लहान मुलगी डोक्यावर डोकले घेऊन जात असताना..... छायाचित्र किरण खानापुणे

सूर्यनारायण कोपला..... काळजी घ्या.....

ज्योतिर्मय साहित्य
राज्यात सूर्य नारायणाने आपला प्रकोप दाखवायला सुरुवात केली आहे. बुधवार, गुरुवार आणि शुक्रवार हे तीन दिवस संपूर्ण राज्यात अधिक उष्णतेचे असणारे आहेत असे हवामान खात्याने सांगितले आहे व काळजी घेण्यास सांगितले आहे. सध्या राज्यात प्रचंड उकाडा जाणवत असून जवळपास सर्वच शहरांचे तापमान ४० अंशाच्या पुढे गेले आहे. मागील आठवड्यापासून तर राज्यात प्रचंड उकाडा जाणवत आहे. विदर्भ, मराठवाड्यासह संपूर्ण राज्य उकाड्याने हैराण झाले आहे. या महिन्याअखेर राज्यातील तापमान उच्चांकी अंशावर पोहचेल असा अंदाज आहे. यावर्षी उन्हाळा कडक असेल असा इशारा हवामान तज्ज्ञांनी दिला होता तो खरा ठरताना दिसत आहे. मागील महिन्यात म्हणजे एप्रिल महिन्यातच याची चाहूल लागली होती गेल्या महिन्यातही सर्वच शहरांचे तापमान वाढले होते. मे महिन्यात तर तापमान उच्चांक गाठत आहे म्हणूनच मे महिना जनतेसाठी जिकरीचा ठरत आहे. या महिन्यात कमाल तापमानाने उच्चांक गाठला आहे. विदर्भात तर उष्णतेची लाट

आली आहे. विदर्भातील काही शहरांचे तापमान ४५ अंशाच्या पुढे गेले आहे. पारा ४५ अंशाच्या घरात गेल्याने नागरिकांची अक्षरशः होरपळ होत आहे. विदर्भासह राज्यातील काही भागात उष्णतेच्या प्रचंड लाटा वाहत आहेत. कोरडे व उष्ण वारे आणि वातावरणातील आर्द्रतेचे घटलेले प्रमाण यामुळे या उष्णतेच्या लाटा आल्याचे तज्ज्ञ सांगत आहेत. तापमानाचा पारा वाढत असल्याने उन्हाचा त्रास होऊन उष्माघाताचे प्रमाण वाढले आहे. राज्यात उष्माघाताने काहींचा बळीही गेला आहे. सध्या राज्यात उष्माघाताचे १६४ रुग्णांची नोंद झाली

आहे. अर्थात ही संख्या फक्त सरकारी दमरी नोंद झालेल्या रुग्णांची आहे. नोंद न झालेले शेकडो उष्माघाताचे रुग्ण राज्यात आहेत. राज्यातील वाढते

श्याम ठाणेदार
दोंड जिल्हा पुणे

तापमान आणि वाढते उष्माघाताचे रुग्ण पाहता सरकारने नागरिकांना घराबाहेर न पडण्याचा सल्ला दिला आहे तो योग्यही आहे असे असले तरी आवश्यक कामासाठी, लग्न, देवधर्म कार्यासाठी लोकांना घराबाहेर पडावेच

लागते. ग्रामीण भागात कुलदैवतांच्या यात्रा सुरू झाल्यात. कंदुरीचे कार्यक्रम ठिकठिकाणी सुरू आहेत. सण समारंभ साजरे करण्यासाठी, ग्राम दैवतांचे दर्शन घेण्यासाठी, नातेवाईकांच्या भेटीगाठी घेण्यासाठी लोकांची धावपळ सुरू आहे त्यामुळे उन्हापासून बचाव करण्याची कसरत नागरिकांना करावी लागत आहे. उन्हाळा सुरू झाला की नागरिकांना आरोग्याच्या तक्रारी जाणवू लागतात. उन्हाच्या झळा वाढल्या की थकवा येणे, चक्कर येणे, हातापायाला गोळे येणे, उष्माघात आणि मृत्यू असे परिमाण माणसांमध्ये दिसून येतात. काहींना डोळ्याचे तर काहींना त्वचेचे विकार जडतात. उन्हाळ्यात विविध प्रकारचे रवसन विषयक, मेंदूचे आणि हृदयाचे आजार होतात. उन्हाळ्यात मधुमेहासारख्या व्याधी असणाऱ्या व्यक्तींनी विशेष खबरदारी घ्यायला हवी. उन्हाळ्यात उष्माघात होण्याचे प्रमाण खूप वाढते. उष्माघातामुळे शरीराचे तापमान उच्च पातळीवर पोहचते. योग्य आणि वेळेत उपचार न मिळाल्यास संबंधित व्यक्ती दगावण्याची शक्यता देखील असते.

उष्माघातापासून वाचण्यासाठी नागरिकांनी घराबाहेर पडणे टाळावेच. दुपारी बारा ते चार यावेळेत घराबाहेर पडूच नये. काही महत्वाचे काम असेल तरच घराबाहेर पडावे. घराबाहेर पडताना, टोपी, गॉगल, बूट, चपलांचा वापर करावा. हलकी, पातळ व सच्छिद्र सुती कापडे परिधान करावेत. उन्हात काम करत असलेल्या व्यक्तींनी टोपी, छत्री, गॉगल यांचा नियमित वापर करावा. तापमान वाढले की शरीरातील पाण्याचे प्रमाण कमी होते त्यामुळे डिहायड्रेशन होते. डिहायड्रेशन झाले की शरीरातील पाणी झपाट्याने कमी होते त्यामुळे चक्कर येते. त्यामुळे शरीरातील पाण्याची पातळी कमी होऊ नये म्हणून सतत पाणी पित रहावे. शरीरात दररोज किमान दोन लिटर पाणी जाणे गरजेचे असते. घराच्या बाहेर पडताना पाण्याची बाटली सोबत घ्यायला विसरू नका. साध्या पाण्यासोबत नारळपाणी, भाज्या व फळांचे रस दररोज प्याले तरी हरकत नाही. उन्हाळ्यात आरोग्य बिघडतेच म्हणून प्रत्येकाने उन्हाळ्यात आपले आरोग्य सांभाळणे गरजेचे आहे. खबरदारी घेऊनच आपण उन्हाच्या तीव्रतेपासून बचाव करू शकतो.

विशेष लेख...

शिक्षणात मुलींचे अव्वल, मुलांमार्गे पडत आहेत !

- प्रा डॉ सुधीर अप्रवाल

ज्योतिर्मय साहित्य

नुकताच दहावी व बारावीचा निकाल लागला. या दोन्ही निकालात मुलींनीच बाजी मारली असून मुल मागे पडत असल्याचे चित्र दिसून येत आहे.

२०२६ च्या बारावीच्या निकालात मुलींच्या उत्तीर्णतेचे प्रमाण ९३.१५% होते, तर मुलांचे ८६.८०% इतके होते. इयत्ता बारावीप्रमाणेच इयत्ता दहावीत मुली चमकल्या आहेत. मुली उत्तीर्ण होण्याची टक्केवारी ९४.९६ टक्के आहे. तर ८९.५६ टक्के मुल उत्तीर्ण झाले आहेत. राज्यातून दहावीच्या निकालात ९२ टक्के विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले आहेत. गेल्या वर्षीच्या तुलनेत निकाल २ टक्क्यांनी घसरला आहे. मुलींचा निकाल ९४.९६ टक्के तर मुलांचा ९०.५६ टक्केवारी आहे. यंदा दहावीच्या निकालात मुलींनी बाजी मारली आहे.

अलीकडच्या काही वर्षांत केंद्रीय लोकसेवा आयोग परीक्षेत मुलींनी सातत्याने अव्वल स्थान पटकावून आपला दबदबा निर्माण केला आहे. विशेषतः यूपीएससी सी एस इ २०२४ आणि २०२५ च्या निकालांमध्ये मुलींनी उल्लेखनीय यश मिळवले आहे. नुकत्याच झालेल्या काही निकालांनुसार मुलींची कामगिरी खालीलप्रमाणे आहे. यूपीएससी २०२४ निकाल: या परीक्षेत शक्ती दुबे हिने संपूर्ण भारतातून पहिला (१) तर हर्षिता गोयल हिने दुसरा (२) क्रमांक मिळवून मुलींचे वर्चस्व सिद्ध केले. युपीएससी २०२५ च्या निकालात मुलींनी आपली दमदार कामगिरी कायम ठेवली आहे. टॉप-२० उमेदवारांपैकी ८ मुलींनी स्थान मिळवले आहे.

एमपीएससी परीक्षेत देखील सर्वसाधारण निकालात मुलींचे वर्चस्व दिसून येत आहे. अनेक वर्षांपासून एमपीएससीच्या राज्यसेवा आणि इतर स्पर्धा परीक्षांच्या निकालात मुली पहिल्या १० किंवा ५० क्रमांकांमध्ये मोठ्या संख्येने येत आहेत. केवळ शहरांमधीलच नाही, तर ग्रामीण भागातील मुलीही कोणत्याही खासगी मार्गदर्शनाशिवाय किंवा तुटपुंज्या साधनांसह अभ्यास करून उपजिल्हाधिकारी किंवा डीवायएसपी सारख्या पदांवर विराजमान होत आहेत.

या निकालांवरून स्पष्ट होते की, आव्हानात्मक परिस्थिती आणि कठीण परीक्षा असूनही मुलींनी सातत्याने उच्च रँक मिळवून प्रशासकीय सेवेत मोठे स्थान मिळवले आहे.

हे चित्र खरंच विचार करायला लावणारं आहे. शिक्षणात मुले मागे पडणे ही केवळ एका विद्यार्थ्यांची किंवा कुटुंबाची समस्या नसून ती एक सामाजिक चिंतेची बाब आहे.

अभ्यासात मागे पडल्यामुळे उच्च शिक्षण आणि रोजगाराच्या संधी कमी होतात. आर्थिक विषमता निर्माण होण्याची दाट शक्यता नाकारता येत नाही. यामुळे पुढे जाऊन आर्थिक दुर्बलता वाढू शकते आणि समाजातील दरी रुंदावते. मुले न्यूनगंडाने ग्रस्त होऊ शकतात, ज्यामुळे त्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासावर परिणाम होतो.

मुले मागे पडत असणं ही चिंतेची बाब आहे, कारण यामुळे भविष्यात शैक्षणिक आणि सामाजिक असमतोल निर्माण होऊ शकतो.

‘‘पराधीन आहे जगती पुत्र मानवाचा..’’

ज्योतिर्मय साहित्य

‘‘एक अतर्क्य अपघात की आघात... ‘‘ ‘‘पदिमांच्या गाडीच्या धडकेने भारतरत्न... यांचे...अपघाती... ‘‘ ग. दि. माडगूळकरांना भेटण्यासाठी तीन फाटक ओलांडावी लागतात पहिले वाकडेवाडीचे रेल्वे फाटक, दुसरे पंचवटी बंगल्याचे फाटक व तिसरे त्यांचे स्विय सहाय्यक ‘‘बाबा फाटक (पाठक)!’’... पु.ल.देशपांडे यांचे एक गंमतशीर वाक्य!, तसे म.गो तथा बाबा पाठकांनी गदिमांचे लेखनिक म्हणून सुरुवात केली व पुढे या आपल्या शिष्याला गदिमांनी आपले बोट धरून मराठी चित्रपटसृष्टीत वाट मोकळी करून दिली, एक उत्कृष्ट दिग्दर्शक म्हणून बाबा पाठकांनी प्रपंच, संथ वाहते कृष्णामाई, मुक्काम पोस्ट देबेवाडी, गिरिबाघरची लेक, चांदोबा चांदोबा भागलास का, स्वयंवर झाले सीतेचे, संत निवृत्ती ज्ञानदेव, वारसा लक्ष्मीचा सारखे उत्कृष्ट चित्रपट दिले. बाबा पाठक रूपेरी पडद्यावरील त्यांच्या कारकिर्दीत तीन वेळा राष्ट्रपती पुरस्काराचे मानकरी ठरले. अगदी गदिमांच्याच शब्दात..

येतो सामोरा वसंत आता पाकळ्या फुलू दे तुझ्या कर्तृत्व- सुगंधे माझे मस्तक झुलू दे केल्या सेवेचे सार्थक अडते ना कळी- काळा फडकते यशोध्वजा याचि देही याचि डोळा बाबांनी जवळ जवळ १० वर्षे गदिमांचे लेखनिक व सहाय्यक म्हणून काम केले असेल, असाच बाबांच्या पोतडीतून घडलेला एक अफलातून किस्सा जो घडला असता तर गदिमांच्या निष्कलंक कारकिर्दीला त्यांची काहीच चूक नसताना एक मोठा कलंक लागला असता व भारताच्या इतिहासात एक अतिशय दुर्दैवी घटना म्हणून नोंदवली गेली असती. गदिमांनी स्वतः कधी गाडी घेतली नाही कारण त्यांना कोणीतरी सांगितले होते ज्यादिवशी तुम्ही स्वतःची गाडी घ्याल त्या वेळी तुमच्या आईच्या जीवाला धोका निर्माण होईल, गदिमांचे मातृप्रेम अफाट होते त्यांनी विश्वास अंधविश्वास कशाचीही तमा न बाळगता स्वतःच्या नावावर कधीच गाडी घेतली नाही. राजा परांजपे यांच्या बरोबर त्यांनी

गजराज (गजानन -गज, राजा - राज)

चित्र म्हणून एक संस्था काढली होते. कदाचित त्या संस्थेची अम्बसेडर गाडी झड्डेकरसकट काही काळ पंचवटीबाहेर गदिमांच्या सेवेत असायची.

गदिमांना भल्या पहारे उदून लिहिण्याची सवय होती, असेच एकदा एका चित्रपटाच्या लेखनासाठी सकाळी ५.३०/६ वाजता बाबा पाठक व गदिमांचे भेटण्याचे ठरले, सकाळी साडेपाच वाजता गदिमांचा झड्डेकर गाडी घेऊन बाबा पाठकांना आणण्यासाठी प्रभात रोड/लॉ कॉलेज परिसरात गेला, थंडीचे दिवस होते, त्याकाळी प्रभात रोडला जास्त वस्तीही नव्हती, वाहनांची वर्दळ तर अगदी तुळक.बाबा पाठकांना झड्डेकरने गाडीत घेतले, भली पहाट,

सोनेरी क्षण...

© श्री. सुमित्र श्रीधर माडगूळकर

रिकामे रस्ते पाहून बाबांना गाडी चालवायची हुक्की आली, गाडी चालवता तर येत नव्हती पण गाडी चालवण्याचा मोह मात्र त्यांना आवरला नाही, झड्डेकर कनवाळू असावा, अर्थात मालकाच्या इतक्या जवळच्या माणसाला नाही तरी कसे म्हणायचे, झड्डेकरबुवा शेजारी बसले व बाबा पाठक गाडीच्या चाकावर. झड्डेकर बुवांच्या अधिपत्याखाली गचके खात खात गाडी प्रभात रोड ने निघाली. दाट धुकें पसरलेले होते जास्त लांबचे काही दिसत नव्हते, थोडा आत्मविश्वास

आल्यावर बाबा पाठकांच्या अम्बसेडर रथाने जरा वेग पकडला.

झड्डेकर बुबा कर्तव्यदक्ष असल्यामुळे जरा सावध होते, बाबांचा गाडी रथ जरा वेगात धुक्यातून प्रभात फेरीला निघाला होता.काही वेळ जातो न जातो तितक्यात झड्डेकर ने मध्येच अचानक तंगडे घालून करकचून ब्रेक दाबला, बाबांनी समोर बघितले तर एक जखडड म्हातारे गृहस्थ काठी टेकीत टेकीत धुक्यातून एकदम पुढ्यातच अवतरले होते,ब्रेक दाबला गेला नसता तर गाडीने जवळ जवळ उडवलेच असते त्यांना.पांढरी लांब दाढी,गोल जाड भिंगाचा चष्मा,चेहऱ्यावर निर्विकार भाव,लहान चणीचे वूड गृहस्थ या धुक्यातून प्रगटलेल्या अनाहूत वाहनाच्या अचानक थांबून धिकाळघ्यामुळे क्षणभर थबकले,बावचळले पण तितकाच निर्विकार कटाक्ष टाकून वाहन ओलांडून

काठी टेकत टेकत चालू लागले.

आपल्या वाहन साधनेत व्यत्यय आल्यामुळे बाबांची सातारी प्रतिभा जागृत होण्याच्या मार्गावर होती,एक सातारी शिबी हासडावी व ‘‘या वयात घरी बसावे आजोबा,इतक्या पहारे पहारे धुक्याच्या थंडीत कश्याला बाहेर पडता,आमच्याच गाडीखाली..... ‘‘ असा अनाहुत सल्ला देण्यासाठी आपला मुखचंद्रमा बाबांनी बाहेर काढावा व त्याच वेळी ते वूड गृहस्थ तटस्थ पणे निर्विकार कटाक्ष टाकून तिथून निघून जावे याला बोला फुलाची गाठ पडली.बाबांनी त्यांना पाहिले मात्र त्यांच्या पायातले त्राणच निघून गेल्यासारखे झाले,प्रचंड घाम फुटला,शरीर कापायला लागले.

झड्डेकर ला म्हणाले गाडी घे ताब्यात अण्णांना हे कळले तर मला म्हणतील ‘‘बाब्या, लोका गाढवा, तुला काही अक्षरत बिबळत आहे कि नाही... ‘‘ पंचवटीतच मला अख्खाच्या अख्खा गाडीतले ते आता.

अरे परमेश्वर कुंपेने एक महाअनर्थ माझ्या हातून होता होता राहिला, उद्या अख्या भारतातल्या वृत्तपत्रातल्या पहिल्या पानावर ठळक मथळा तयार झाला असता...

‘‘गीतरामायणकार ग.दि.माडगूळकर यांच्या गाडीच्या धडकेने भारतरत्न महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांचे अपघाती..... ‘‘ ‘‘.....अरे ते वूड गृहस्थ होते शिक्षणमहर्षी भारतरत्न महर्षी धोंडो केशव कर्वे!.....

बाबा पाठक जरी गाडी चालवत होते व गदिमा गाडीत नव्हते तरी गाडी त्यांच्याच मालकीच्या संस्थेची होती, खरंच हा महाअनर्थ झाला असता तर त्याचे बालंट गदिमांच्यावरच आले असते इतके मात्र नक्की ...केवळ परमेश्वर कृपा व समोर आलेला पुण्यात्मा म्हणूनच अनर्थ होता होता राहिला. आपण ज्याची कल्पनाही करू शकत नाही अश्या अतर्क्य गोष्टी जगात घडतात!.

त्यामागे एकच सत्य.... ‘‘पराधीन आहे जगती पुत्र मानवाचा.. ‘‘

(फोटोत डावीकडून गदिमा व अगदी उजवीकडे म.गो.पाठक),आठवण सौजन्य श्री.अनिल कुलकर्णी, अनुबंध प्रकाशन,कै.म.गो.पाठकांच्या मैफिलीतील एक अजब किस्सा.

**जात्यावरच्या
ओव्या.....**

**वाट तापली उन्हांन
पाय टेकवेना खाली
करा देवा ताप कमी
कोण गरीबांचा वाली?||६३९||**

**वाट तापली उन्हांन
सांगेल कोणा कष्टकरी
केली पर्वा उन्हाची
कशी मिळणार भाकरी?||६४०||**

©® सौ. मनोरमा बोरडे
छत्रपती संभाजी नगर
मो. 70207 33758

**मनोपनिषद अर्थात मनाचे
श्लोक-भाग २९**

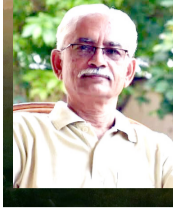
ज्योतिर्मय साहित्य

जेव्हा पृथ्वीवर अनाचार माजला होता आणि राक्षसांनी सदाचारी लोकांना आणि भगवंताची भक्ती करणाऱ्या लोकांना त्रास देणे सुरू केले, तेव्हा देवीने देखील अनेक अवतार घेऊन राक्षसांचा नाश केला. श्रीराम आणि श्रीकृष्णांनी देखील अशा अनेक दुराचारी लोकांचा नाश केला.

परमेश्वर आपल्या भक्तांचे रक्षण कसे करतो यासाठी समर्थ एक उदाहरण देतात. ते म्हणतात, "आपल्या भक्तांच्या रक्षणासाठी म्हणजेच त्यांच्या उद्धारासाठी, मोक्षासाठी श्रीरामांनी अयोध्यानगरीतील नागरिकांना आपल्या सोबत विमानात बसवून नेले होते. श्रीकृष्णांनी देखील शत्रूपासून रक्षण करण्यासाठी आपल्या नगरीतील लोकांना नवीन द्वारकापूरीत नेले होते. असा हा भगवंत भक्तवत्सल आणि सज्जनांचे रक्षण करणारा आहे. एकदा का आपण त्याचे भक्त झालो की आपली सगळी काळजी तोच वाहतो आणि सर्व प्रकारच्या दुःखांमध्ये तोच आपला आधार होतो. आपले रक्षण करतो. समर्थ म्हणतात भक्तांचे रक्षण करणे हे त्याचे ब्रीदच (कर्तव्य) आहे. आणि भक्तांचे रक्षण करण्याबद्दलचा त्याचा महिमा पदोपदी म्हणजे सर्वत्र गाजतो आहे. राम अत्यंत उदार आहे. आपले भक्त त्याला

उगवतीचे रंग

विश्वास देशपांडे
चाळीसगाव
मो. ९४०३७४९३९२

प्रिय आहेत. त्यांच्यात तो भेदभाव करत नाही. हा माझा तो तुझा असे त्याच्याजवळ नसते. तो कोणाचीच उपेक्षा करत नाही.

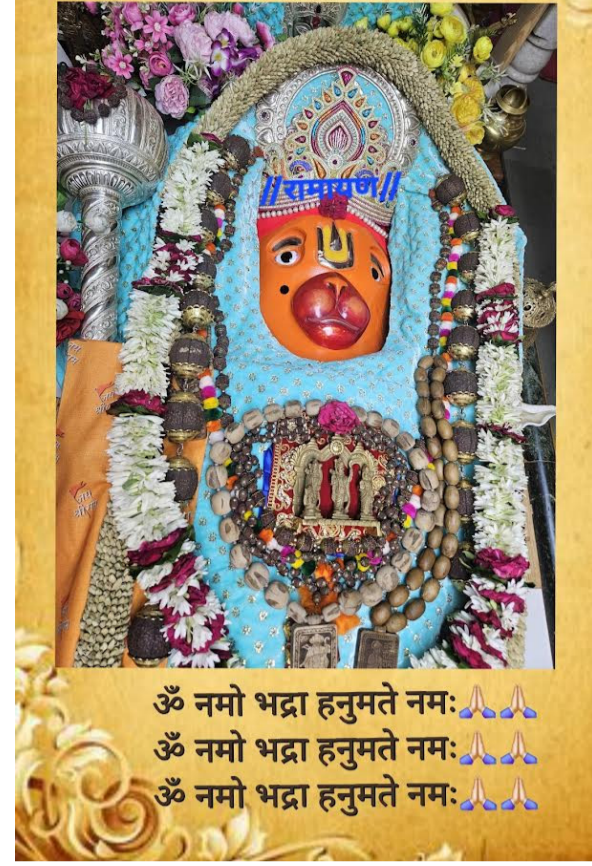
आपल्या भक्तांना तो मोक्ष मार्गावर नेण्यासाठी सहाय्य करतो. तेव्हा आपल्या रक्षणासाठी आणि उद्धारासाठी अशा रामाला शरण जावे हेच खरे !
स्वसंवाद : १) मी परमेश्वराची खरोखरच मनापासून भक्ती करतो का ?

२) संकटसमयी मला 'तो माझ्या पाठीशी आहे' ही भावना कितपत बळ देते ?

३) मी सज्जनांच्या बाजूने उभा राहतो का, की परिस्थितीनुसार भूमिका बदलतो ?

४ "भगवंत भक्तांची उपेक्षा करत नाही" या विचारावर माझा किती दृढ विश्वास आहे ?

(क्रमशः)

ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः

**सुख दुःखाचे
तरंग माणसा-माणसाचे**
नरसंत कुलकर्णी,
छ.संभाजीनगर,
मो. 96730 67194

◆ नकारात्मकता टाळा/सकारात्मकता हवी

सकारात्मक विचार करणे म्हणजे जीवनातील परिस्थिती काळ, काम, वेग याकडे दुर्लक्ष करणे असे नाही. तर कुठेही केव्हाही कोणत्याही परिस्थितीत चांगले होईल वाईट नाही असा विचार करा व त्याची सुरुवात अनेकदा स्वतःशीच संवादाने होते अर्थात हे बोलायला खूप सोपे पण प्रत्यक्ष आचरणाने आणि खूप कठीण. हा एक अनुभवाचा भागही आहे. पण मला हे सांगायचे आहे की, आपण अनेक उदाहरणे थोर संत हेच सांगतात. दलाई लामा म्हणतात "काही वेळा लोक काही बोलून आपली प्रभावी छाप टाकतात, पण तुम्ही शांत, संयमी राहूनही एक प्रभावी छाप सोडू शकता. "मदर टेरेसा कशी जगली. गाडगेबाबा साने गुरुजी, सिधू ताई सप्तकाळ यांनी शांत राहून काय केले. प्रसिद्ध उद्योगपती रतन टाटा यांनी जगावर छाप टाकली! जीवनशैली व परोपकारी कार्यातून त्यांनी नाव कमावले. नुसता पैसा व माणसे होती म्हणून त्यांचे नाव झाले असे नाही तर त्यांनी आचरणाने व सामाजिक कार्यातून, समतेनेविकास केला. त्यामुळे त्यांची नावे लोक घेतात. लोकासाठी देशासाठी एक समर्पण वृत्ती अंगिकारली. तर असा स्वतःचा विकास साधून जी कार्ये होतात ती जगाला मान्य होतात यालाच जीवनातील सकारात्मकता म्हणतात. आज पुरे. गूड डे व्हेरी गूड मॉर्निंग आणि ईथे थांबतो. पुन्हा भेट. स्वस्थ राहा मस्त राहा सुख दुःखाचे तरंग माणसा-माणसाचे वाचत राहा.

**श्री ब्रह्मचैतन्य
गोंदवलेकर महाराज**

ज्योतिर्मय साहित्य

आपली आपल्याला ओळख करून घ्यायला नामस्मरण हाच उपाय आहे. परमेश्वराचा अंश प्राणिमात्राच्या ठिकाणी आहे खरा, पण हे जाणण्याची बुद्धी मात्र मनुष्यप्राण्याच्याच ठिकाणी आहे. पण त्याची अधोगती कशी होत जाते पहा : जीव मुळात परमेश्वरस्वरूपच असल्यामुळे प्रथम तो म्हणतो, "मी तो, म्हणजे परमेश्वरच आहे." इथपासून घसरत तो

देहबुद्धीच्या विस्मरणाकरिता नाम

म्हणतो, "मी त्याचा आहे"; आणि अखेर "त्याचा माझा काही संबंध नाही" इथपर्यंत तो खाली येतो. याला कारण, देहबुद्धीचा पगडा वाढत वाढत शेवटी देह म्हणजेच मी, अशी आपली पक्की भावना होते. पण असे असले तरी मनुष्य अजाणता का होईना, पण खरे आहे ते ओळखल्यासारखेच बोलतो. जसे, एखाद्या इसमाचा स्नेही वारला तर लगेच तो इसम काय म्हणतो, 'आमचे स्नेही गेले !' याचाच अर्थ, समोर असलेल्या देहाला तो स्नेही समजत नसून, त्यात असणाऱ्या चैतन्याला, ईश्वरी अंशाला, तो खऱ्या अर्थाने आपला मित्र समजतो. म्हणजे अजाणता का होईना, पण खरे तेच त्याच्या तोंडून बाहेर पडते. असे असले तरी स्वतःच्या बाबतीत मात्र तो ही जाणीव कायम राखित नाही, आणि आपण म्हणजे देहच असे समजून तो वागत असतो. याला कारण, ज्याचा खरा 'मी' आहे त्याचा विसर पडून देहबुद्धी बळकट होत गेली. आता याला उपाय हाच, की ज्या मागने मी खाली घसरत आलो त्याच मागने उलट वर जाणे. तेव्हा पहिली गोष्ट म्हणजे, आता मी जो देहच बनलो आहे, तो मी त्याचा, परमेश्वराचा आहे अशी जाणीव जागृत करणे. याच जाणिवेची परमावस्था म्हणजे 'मी तोच आहे' ही

भावना होणे. हे कसे साधावे ? तर ज्याच्या विस्मरणाने माझी ही अधोगती झाली त्याचे स्मरण करणे. स्मरणाला उत्तम साधन म्हणजे भगवंताचे नाव. म्हणजे, नामस्मरणाचा ध्यास ठेवला की मी खरा कोण हे कळेल आणि स्वतःची ओळख होईल. खरा परमार्थ हा असा अगदी सोपा आहे, पण तो योग्य मागने केला पाहिजे. एखादी गाठ सोडविण्यासाठी कोणती दौरी ओढायची ते कळले पाहिजे, नाहीतर जास्तच गुंतागुंत होते, तसेच परमार्थाचे आहे. मी कोण हे जाणले पाहिजे, म्हणजे परमात्मा कोण हे आपोआप कळते. दोघांचे स्वरूप एकच आहे. म्हणजे दोघे एकच आहेत. परमात्मा निर्गुण आहे; तो जाणायला आपल्यालाही नको का निर्गुण, देहातील व्हायला ? म्हणून देहबुद्धी सोडली पाहिजे. कोणतीही गोष्ट आपण जाणतो म्हणजे आपल्याला त्या वस्तुरूप व्हावे लागते; त्याखेरीज जाणणेच होत नाही. म्हणून परमात्म्याला जाणण्यासाठी आपल्याला नको का परमात्मरूप व्हायला ? यालाच 'साधू होऊन साधूस ओळखावे', 'शिवो भूत्वा शिवे यजेत', असे म्हणतात. नामस्मरणाची चांगली धुंदी आल्यावाचून 'मी' पण जात नाही. ***

अहंकार

पुढे.....
अहंकार लीन झालेला असतो योगानीच्या सहाय्याने विकार जळून नष्ट होतात. बुद्धी पूर्णपणे आत्म्याकडे वळलेली असते व स्थिर होते. आणि आता बुद्धीमध्ये आत्म्याचा लखलखता प्रकाश पडतो. यालाच आत्मदर्शन, ब्रह्म साक्षात्कार किंवा ज्ञान प्राप्ती असे म्हणतात. संत सेना महाराजांनी या स्थितीचे वर्णन केलेले आहे.

■ समर्थ रामदास स्वामी अहंकारा बद्दल काय विवेचन करतात ते पाहू
माथा प्रपंचाचे वोड्डे/ घेऊनी म्हणे माझे माझे/ बुडताही न सोडी फुंजे कुळाभिमाने/ पडिले भ्रांतीचे अंधारे/ नागविले अभिमान चोरे/ आले अहंतेचे कावरे/ भूतबाधा// दासबोध 3/10/7
भ्रांतीचा अंधार पडतो. त्यात अभिमान रूपा चोर सर्वस्व हरण करतो. म्हणजे अज्ञानामुळे विपरीत ज्ञान अर्थात देह बुद्धी उत्पन्न होते. त्यामुळे अहंकार उत्पन्न होतो .तो भूत बाधे प्रमाणे माणसाला झपाटून टाकतो.

■ संत जनाबाई अहंकारा बद्दल काय म्हणतात तेही आपण पाहू
सत्व रज तमे असे हे बांधिले / शरीर दृढ झाले अहंकारे/ सांडी अहंकार धरी दृढभाव/ हृदयी पंढरीराव धरूनिया/ नाम याची जनी भक्तीसी भुलली / ते चरणी राहिली विठोबाचे// सत्व रज तमा या त्रिगुणामुळेच अहंकार पुष्ट होतो व तो आपल्यासाठी दुष्ट होतो. हा अहंकार व्यवहारातही न्यूनतम पातळीवर रहावा म्हणून संतांनी आपणास प्रयोग दिले आहेत. जे जे भेते भूत तेथे मानिजे भगवंत हा भक्ती योग निश्चित जाण माझा ज्ञाने.अ.10
संत तुलसीदास जी हे सुद्धा आपणास एक प्रयोग देतात
सियाराम सरूप सब जग जानी/
करहू प्रणाम जोड जूग पानी//
याचा अर्थ असा की तुमच्या नजरेस जे जे कोणी स्त्री रूपात येईल तीस माता सीता व पुरुष रूपात येईल त्यास प्रभू श्री राम समजून विनम्रपणे दोन्ही हात जोडून नमस्कार करावा. क्रमशः....

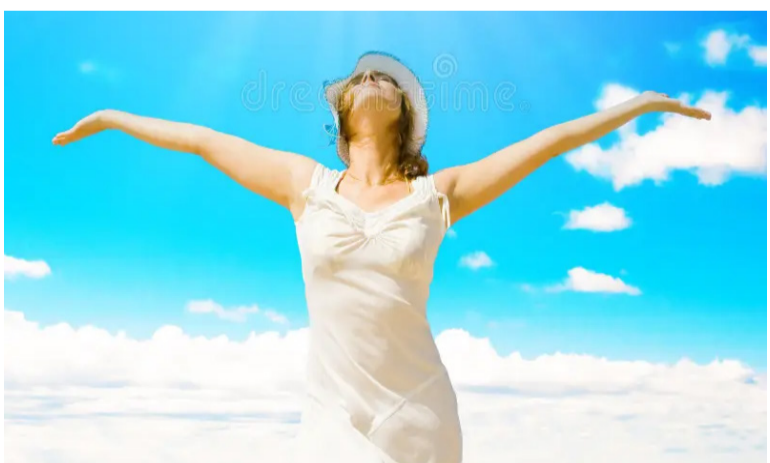

आरोग्य संजीवनी

उन्हाळ्यात सन टॅनिंगची समस्या? हे उपाय नक्की करा

ज्योतिर्मय साहित्य

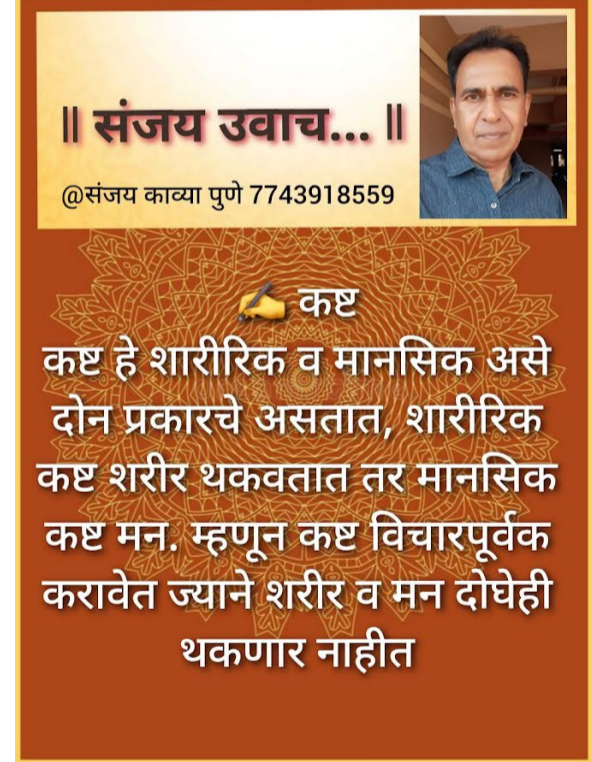
उन्हाळ्याच्या दिवसांत त्वचा काळवंडणे ही मोठी समस्या असते. कडक उन्हामध्ये फिरल्यास चेहऱ्यावर आणि शरीरावर तांबूस काळसर रंगाचे डाग उमटतात, त्यांना सनटॅन म्हटले जाते. उन्हाळ्यात त्वचा कोमल आणि स्वस्थ ठेवणे तसेच सनटॅनपासून बचाव करणे कठिण जाते. या समस्येवर काही घरगुती उपाय फायदेशीर ठरतात. जाणून घ्या उन्हाळ्यात होणाऱ्या टॅनिंगच्या समस्येसाठी काही सोपे उपाय...

एका वाटीत थंड दही च्या आणि त्यात थोडी हळद मिसळा. हे मिश्रण आंघोळीच्या वीस मिनिटं आधी सन टॅन झालेल्या जागेवर लावून ठेवा. चेहऱ्यावर, गळ्यावरही लावू शकता. यामुळे टॅनिंग कमी करण्यास चांगली मदत होते. काकडीच्या काही चकत्या बारिक करून त्याच मिश्रण तयार करा. यात दोन चमचे दूध पावडर आणि काही थेंब लिंबू रस मिसळा. हे मिश्रण प्रभावित झालेल्या भागावर लावा. सुकल्यानंतर साध्या पाण्याने धुवा. आठवड्यातून एक वेळा हा प्रयोग केल्याने त्वचा चमकदार होऊन टॅनिंगही कमी होते. टॉमेटो दोन भागात कापून त्याच्या एका भागाने त्वचेवर चांगला मसाज करा. टॉमेटोचा रस काढून तोही लावता येतो.

यामुळे त्वचेचा रंग उजळण्यास मदत होते. टॅनिंगची समस्याही दूर होते. पपई केवळ खाण्यासाठीच नाही तर पोषणही मिळते. त्वचेच्या कोणत्याही समस्येसाठी हळद फायदेशीर ठरते. टॅनिंग दूर करण्यासाठी हळद, लिंबू रस आणि कचं दूध हे मिश्रण टॅन झालेल्या भागावर लावल्याने फायदा होतो. पहिल्या काही वेळांमध्ये फरक दिसू लागेल. टॅनिंग घालण्यासाठी लिंबूचा रस सर्वात सोपा आणि अतिशय गुणकारी उपाय आहे. लिंबू रस टॅन झालेल्या जागेवर लावा आणि १५ मिनिटांनी थंड पाण्याने धुवा. यामुळे लवकर फायदा मिळतो. परंतु लिंबू रसाचे अधिक प्रमाणही ठेऊ नये, यामुळे त्वचेला नुकसान पोहचू शकते.

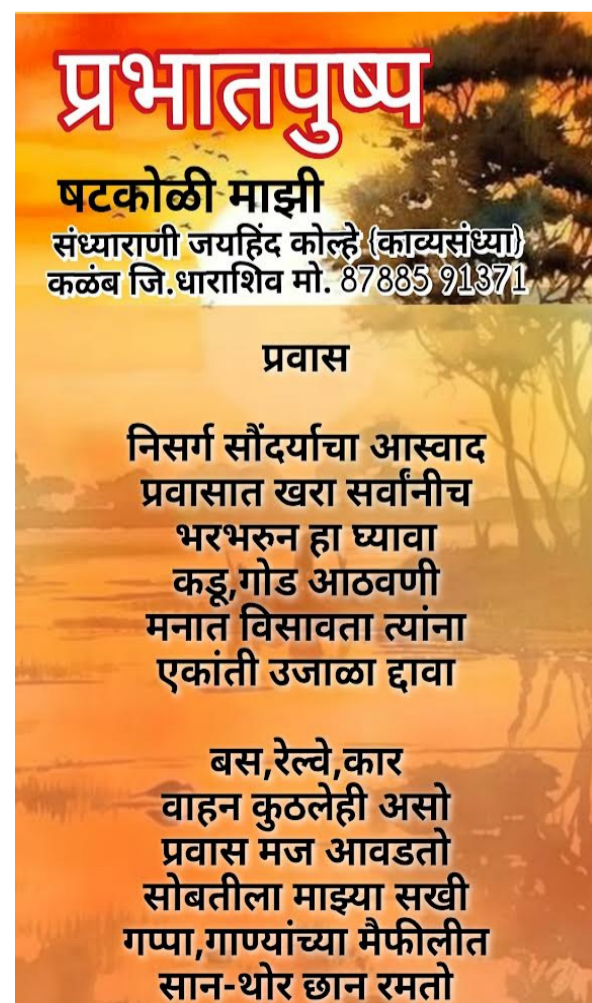
संकलन -
डॉ. प्रमोद डेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी-चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क - ९२ ७१ ६६९ ६६९

॥ संजय उवाच... ॥

@संजय काव्या पुणे 7743918559

कष्ट
कष्ट हे शारीरिक व मानसिक असे दोन प्रकारचे असतात, शारीरिक कष्ट शरीर थकवतात तर मानसिक कष्ट मन. म्हणून कष्ट विचारपूर्वक करावेत ज्याने शरीर व मन दोघेही थकणार नाहीत

प्रवास
निसर्ग सौंदर्याचा आस्वाद प्रवासात खरा सर्वांनीच भरभरून हा घ्यावा कडू गोड आठवणी मनात विसावता त्यांना एकांती उजाळा द्यावा
बस,रेल्वे,कार वाहन कुठलेही असो प्रवास मज आवडतो सोबतीला माझ्या सखी गप्पा,गाण्यांच्या मैफीलीत सान-थोर छान रमतो

नापास विद्यार्थ्यांबद्दल 'सकारात्मक' विचार करा

ज्योतिर्मय साहित्य शशी चांगल्या घरातील मुलगा. आईवडील शिक्षक. शशी अभ्यासात बऱ्यापैकी हुशार. शशीचा बाराव्याच निकालाचा दिवस. पहाटे पाच च्या सुमारास शशी उठला आणि आईच्या कुशीत जाऊन झोपला. आईला पटकन जाग आली. आईने शशी बाळा म्हणत त्याला जवळ घेऊन झोपली. शशी हळूच म्हणाला, 'आई, अगं आज माझा रिजल्ट आहे.' आई हसून म्हणाली, 'अरे, परीक्षा दिली म्हणजे रिजल्ट तर येणारच ना.' दोघेही हसले. आई घरातील सगळी कामं आवरून शशिजवळ बसली. आई, बाबा आणि शशी तिघांच्याही चेहऱ्यावर निकालाचा कसलाही नर्वसनेस, नाराजी, भीती, राग, त्राणा कांहीच नव्हतं. अकरा वाजले. आईबाबा डायनिंग वरती पेढ्याचा बॉक्स

घेऊन बसले. शशी हातात मोबाईल घेतला आणि त्याचा नंबर सर्च करू लागला. शशिच्या मार्कशीट वरती रिजल्ट फेल आला. 'नापास' हा शब्द पाहून आईबाबा, शशीने टेन्शन घेतलं नाही कि आईबाबांनी शशीला ओरडलंही नाही. आईने शशीला जवळ बसवले, त्याच्या कपाळावर टिका लावला, त्याचं औक्षण केलं, पेढा भरवून आईबाबांनी त्याचं तोंड गोड केलं. आई म्हणाली, 'शशी तू नापास झाला नाहीस. बाकीच्या विषयात पास आणि फक्त दोन विषयात नापास झाला आहेस. बाकी विषयात पास झाला आहेस म्हणून हा घे पेढा. शशी हसू लागला. म्हणाला, 'आईबाबा जे दोन विषय मागे राहिले ते नेकस्ट टाइम त्या दोन्ही विषयांचा चांगला अभ्यास करून ते विषय नक्की काढीन. बाबा म्हणाले, 'शशी हे बघ तुझ्या या गुणांवरती तुझं सारं

आयुष्य अवलंबून नाही. दहावी, बारावी म्हणजे प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या आयुष्यातील खुप महत्वपूर्ण टप्पा असतो. पण, सगळ्याच विद्यार्थ्यांना सगळेच विषय सोपे जात नाहीत. पण जे विषय सोपे वाटतात त्याचा अभ्यास तर तुम्ही मुलं करताच. पण, पेपर अवघड गेला किंवा कमी गुण मिळाले म्हणून आम्ही

पालक तुम्हाला ओरडून फार चुकीचे आहे. पालक रागावल्यामुळे कित्येक मुलं आत्महत्या करतात, विहिरीत उड्या मारतात, घरातून निघून जातात, गळफास घेतात. खरतर कमी गुण मिळाले म्हणून पालक आपल्या मुलांवरती ओरडणं कमी करावं, मुलांना समजून घेत, त्यांचे म्हणणे ऐकून घेत त्यांना डबल

सपोर्ट केलं पाहिजे. तरच, पालक आणि पाल्य या दोघांची मॅट्यालिटी स्ट्रॉंग राहिल. बाबा शशीला खुप समजावून सांगत होते.

विषय बँक राहिले म्हणून टेन्शन न घेता मागे राहिलेल्या विषयांचा चांगला अभ्यास करून ते विषय काढून टाकीन स्वतःला हा विश्वास देणे फार गरजेचे ठरते.

बाबा त्यांच्या मोबाईल मध्ये शशीला 'नापास विद्यार्थ्यांसाठी करियरच्या संधी' दाखवू लागले. मध्ये असंख्य तांत्रिक कोर्सेस उपलब्ध आहेत. इलेक्ट्रिशियन, फिटर, वेल्डर ई. हा कोर्स केला कि उत्तम रोजगाराच्या चांगल्या संधी मिळतात. तसेच, डिप्लोमा कोर्सेस प्रायव्हेट संस्थेमधून पूर्ण करू

शकता. कॉम्प्युटर कोर्स, कोरल ड्रॉ, डिटीपी, हॉटेल मॅनेजमेंट, फॅशन डिझायनिंग नंतर स्वतःचे बुटीक टाकू शकता.

व्यवसायिक कोर्सेस व्यक्तिमत्व विकास कोर्स, इंग्लिश स्पोकन कोर्स, ई. कौशल्य विकासातून स्वतःचे रोजगार चांगल्या रित्या सुरुवात करून खुप कमी वेळेत स्वतःच्या पायावर उभे राहू शकता.

बाबा शशीला प्रत्येक गोष्ट बारकाईने समजावून सांगत होते. शशी बाबांची प्रत्येक गोष्ट लक्ष देऊन ऐकत होता. नापास होणे म्हणजे कांही गुन्हा नव्हे. मी

नापास झालो/ झाले. याचा विचार करून निराश होणे, तब्बेतीवर वाईट परिणाम करून घेणे चुकीचे आहे. नापास झाल्यानंतर खऱ्या अर्थाने स्वतःमधील कौशल्य गुण समजतात. म्हणून आपल्याला ज्या गोष्टीत किंवा ज्या क्षेत्रात आवड आहे त्यामध्ये करियर करून कमी वेळेत पुढे जाऊन यश संपादन करावे.

आपला मुलगा नापास झाला पालक लोक या गोष्टीचं खुप टेन्शन घेतात. काहींच्या घरातील वातावरण तर इतके भयानक असतं कि ते वातावरण बघूनच मुलं आत्महत्या करतात. घरातील वातावरण सकारात्मक ठेवावे. आपल्या मुलांना मोकळेपणाने बोला, त्यांना बोलतं करा, नापास विद्यार्थ्यांसाठी भरपूर करियर संधी आहेत. त्या संधी मुलांना सांगा. आपल्या मुलांना सकारात्मक बोलून त्यांना पुढील वाटचालीसाठी तयार करा.

सौ. मनीषा सोत्रेकर/सोनकांबळे देगलूर. 9960028899

महापुरुषांच्या जयंतीनिमित्त पुरस्कार वितरण

ज्योतिर्मय साहित्य पिंपरी : चाकड येथील जेतवन धम्मयान एज्युकेशन ट्रस्टच्यावतीने जेतवन विहार येथे महापुरुषांच्या संयुक्त जयंतीनिमित्त झालेल्या कार्यक्रमात शिवव्याख्याते आणि जेष्ठ पत्रकार अनिल वडघुले यांना समाजभूषण पुरस्काराने गौरविण्यात आले. तसेच क्रिकेट पंच समालोचक दत्ता सुर्यवंशी यांना निर्भिड पत्रकारिता तर संभाजी ब्रिगेडचे अध्यक्ष सतिश काळे यांना सामाजिक, जेतवन धम्म भूषण पुरस्कार, महाराष्ट्र, कर्नाटक, तेलंगणा या राज्यात प्रभावीपणे बौद्ध धर्माचा प्रसार आणि प्रचार करणारे आयु. प्रबुद्ध साठे यांनाही

पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले आहे. जेतवन धम्मयान विहार येथे झालेल्या या कार्यक्रमा साठी परिसरातील नगरसेविका नेहा कलाटे, आरती चोंधे, विनायक गायकवाड, कुणाल ओव्हाळकर, शालिनी गुजर आदींनी उपस्थित राहून शुभेच्छा दिल्या. या वेळी आयु. प्रबुद्ध साठे यांचा 'चलो बुध्द की ओर' हा प्रबोधन गितांचा कार्यक्रम सादर झाला. जेतवन ट्रस्टचे अध्यक्ष बी जी सुर्यवंशी यांनी या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले. निलेश खोब्रागडे यांनी सुत्र संचालन केले तर आभार जेतवन उत्सव समिती अध्यक्ष विजय खरात यांनी मानले.

सिंगिंग स्टार इन शिर्डी कार्यक्रमात संभाजीनगरच्या सिद्धी सुरासेचे यश

ज्योतिर्मय साहित्य छत्रपती संभाजीनगर - साईनगरीमध्ये स्थानिक कलाकारांच्या गुणांना वाव देण्यासाठी आयोजित करण्यात आलेल्या सिंगिंग स्टार इन शिर्डी या भव्य गायन स्पर्धेचा १ मे २०२६ रोजी मोठ्या दिमाखात समारोप झाला. या स्पर्धेत छत्रपती संभाजीनगरच्या सिद्धी सुरासे व पारनेरच्या यशनिदिनी राऊत यांनी आपल्या बहारदार गायकीने विजेतेपदावर मोहोर उमटविली आहे.

ग्लोबल साई रिदम इव्हेंट्स आणि श्रीसाई हरिता चॅरिटेबल ट्रस्ट यांच्या संयुक्त विद्यमाने या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. शिर्डी येथील निसर्ग रिसॉर्टमध्ये पार पडलेल्या या अंतिम फेरीत सुरांच्या चुरशीने प्रेक्षकांना खिळवून ठेवले. स्पर्धेच्या अंतिम फेरीत विविध जिल्हातील स्पर्धकांनी आपली कला सादर केली. परीक्षकांसाठी निकाल जाहीर करणे आव्हानात्मक ठरले इतकी चुरस यावेळी पाहायला मिळाली. प्रथम क्रमांक निदिनी राऊत (पारनेर) हिला उत्कृष्ट सादरीकरण आणि तांत्रिक कौशल्यामुळे तिला प्रथम क्रमांकाचे गौरविण्यात आले. द्वितीय क्रमांक : सिद्धी राम सुरासे (छत्रपती संभाजीनगर)

आणि प्रमोद ठाकूर (शिर्डी) या दोघांमध्ये अटीतटीची लढत झाल्याने हा क्रमांक विभागून देण्यात आला. तृतीय क्रमांक: राहुल पवार (येवला) आपल्या वैशिष्ट्यपूर्ण आवाजाच्या जोरावर राहुलने तृतीय स्थान पटकावले. बॉलिवूडच्या सुप्रसिद्ध पार्श्वगायिका अनुपमा देशपांडे आणि नाशिकच्या नामवंत गायिका कुंदा सोळस-पारखे यांनी स्पर्धेचे परीक्षण केले. केवळ गुणदान न करता, परीक्षकांनी प्रत्येक स्पर्धकाला सुरांची जाण, शब्दांचे उच्चार आणि सादरीकरणातील बारकावे

याबाबत मोलाचे मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे विशेष आकर्षण ठरले ते म्हणजे अनुपमा देशपांडे यांचे सादरीकरण. त्यांनी त्यांच्या कारकिर्दीतील गाजलेले सैलाब चित्रपटातील हमको आजकल हे इंतजार हे गीत सादर करताच संपूर्ण सभागृह टाळ्यांच्या कडकडाटाने दुमदुमून गेले. त्यांच्या या सादरीकरणाने कार्यक्रमाची रंगत द्विगुणित केली. कार्यक्रमाचे मुख्य आयोजक अभिजीत काळे यांनी या उपक्रमासाठी भूमिका स्पष्ट करताना सांगितले, शिर्डी

आणि आसपासच्या ग्रामीण भागात अनेक दर्जेदार गायक आहेत. मात्र, त्यांना योग्य व्यासपीठ मिळत नाही. हा मंच त्यांना केवळ ओळख मिळवून देण्यासाठी नाही, तर त्यांच्या आत्मविश्वासाला बळ देण्यासाठी निर्माण केला आहे. भविष्यातही अशाच स्वरूपाचे उपक्रम राबवून स्थानिक प्रतिभेला जागतिक स्तरावर नेण्याचा आमचा मानस आहे. या सोहळ्याला परिसरातील संगीतप्रेमी, मान्यवर आणि कलाकार मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

आनंदयात्री रवींद्रनाथ

लेखक - श्री. विश्वास देशपांडे
ग्रंथ परिचय - विभावरी कुलकर्णी
पुणे. मो. 8087810197

त्यांच्या या संस्थेत साधेपणा व सौंदर्य जपले जात होते. सोन्या पेक्षा फुलातील सौंदर्य समजावून दिले जात होते

- सहजता हा रवींद्रनाथांच्या शिक्षणाचा प्राण- सहजता केंद्रस्थानी ठेवून पुस्तक निर्मिती त्यांनी केली. सहजता आणि शिक्षणमूल्य एकत्र कसे परिणामकारक होतात ते त्यांनी दाखवून दिले.
- *टागोराना महाराष्ट्राशी जोडणारी* सुंदर व हळवी कहाणी बरेच काही शिकवून जाते. नाते उदात्त कसे असावे, प्रेरणादायक कसे असावे हे आवर्जून वाचावे.
- बहुमुखी प्रतिभा :- घरातील वातावरणाच्या आनंदलहरी मुलांवर किती सकारात्मक परिणाम करतात आणि परिणाम स्वरूप मुले किती प्रतिभासंपन्न होतात. हे लक्षात घेते.
- कवितेची मैत्री - वाचत असताना त्यांच्या कवीमनाची ओळख होते. हेच कवीमन विविध प्रसंगी कवितेतून व्यक्त होते. अगदी मृत्यू पूर्वी अर्धा ते पाऊण तास त्यांनी मृत्यूवर कवीता केली होती. विविध कवीतांमधून त्यांचे स्वभाव वैशिष्ट्य समजते.
- नाटककार रवींद्रनाथ - शिक्षण घेत असताना विविध साहित्य कृतींचा अभ्यास करत वीसाव्या वर्षी त्यांनी वाल्मिकी प्रतिभा नाटक लिहीले. क्रमशः.....

कृतज्ञ मी कृतार्थ मी भगवंत हृदयस्थ आहे

© अपर्णा परांजपे कात्रज पुणे मो.95030 45495

तेव्हा वरुणदेवांच्या एका सेवकाने नियमभंग झाला असे समजून त्यांना पकडले आणि आपल्या स्वामीच्या लोकात घेऊन गेला. २. श्रीकृष्णांचा वरुणलोकात प्रवेश श्लोकः

तं दृष्ट्वा भगवान् कृष्णः पितरं वरुणालये । जगाम तत्र भगवान् सर्वलोकमनस्कृतः ॥

■ अर्थ : जेव्हा ब्रजवासियांना नंद अचानक गायब झाल्याचे कळले, तेव्हा सर्वजण घाबरले. तेव्हा श्रीकृष्णांनी परिस्थिती ओळखली आणि आपल्या वडिलांना परत आणण्यासाठी त्वरित वरुणलोकात गेले.

३. वरुणदेवांचा नम्र प्रणाम श्लोकः

दृष्ट्वा तमागतं कृष्णं वरुणः परमाद्भुतम् । सस्मितं प्राञ्जलिभूत्वा तस्थौ तत्र कृताञ्जलिः ॥

■ अर्थ : जसेच वरुणदेवांनी श्रीकृष्णांना पाहिले, ते ताबडतोब सिंहासनावरून उतरले आणि त्यांच्या चरणी नतमस्तक झाले. त्यांनी आपल्या सेवकाच्या चुकीबद्दल क्षमा मागितली आणि नंदबाबांना सन्मानाने मुक्त केले.

■ ४. नंदबाबांची मुक्तता श्लोकः

अयं मेऽपराधो भगवन् क्षन्तुमर्हसि सुव्रत । अज्ञानाद् भृत्यकृतं दोषं मुक्तोऽयं तव पितामहः ॥

■ अर्थ : 'हे भगवन्! माझा हा अपराध क्षमा करावा. माझ्या सेवकाने अज्ञानाने चूक केली आहे. तुमचे वडील आता मुक्त आहेत.' ही संपूर्ण घटना आपल्याला सांगते. क्रमशः.....

जाहिरात फक्त 100 रुपयात

ज्योतिर्मय मध्ये जाहिरात द्या आणि आपला व्यवसाय लाखों लोकांपर्यंत पोहोचवा.

- दररोज 70000 + सुजाण वाचक वाचतात.
- दर्जेदार साहित्यावर चालणारे महाराष्ट्रातील अग्रगण्य मराठी E दैनिक.
- नवोदित साहित्यिकांचे हक्काचे दैनिक
- सर्वसमावेशक साहित्याचा खजिना
- गूगलवर पेपर वाचण्यासाठी free
- कोणीही नवोदित साहित्यिक 500 रु. भरून वर्षभर सहभागी होऊ शकतो.
- संपर्क : 7743918559

(for Calling, whatsapp, online payment)
Paper link : www.jyotirmaysahitya.com

ऑनलाईन औषधोपचार

आता सर्वकारी झोते आहे ऑनलाईन मा आजारवाणात घण परवरकल्या औषधोपचार घ्या. हुद्देही जगाव्याची तरक नाही. वेळ ब पैसा वाचवा 100 % काकीर्ती इजाजत, गुणवत्ता, भाविक कळवा, क्यच गोष्टी कोणालाही सांगण्यास वाज वाटते अशा वेळेस फक्त फोवर सुची तुमचा आजार वांगू शकता व स्वार आरुथीक पद्धतीने हमाखात उपाय केता जाईल. पोस्टाने औषध पाठविल्या जातील, प्रसिद्ध आयुर्वेदाचार्य डॉ. सैय ए पय, 37 वर्षाचा अनुभव, 200 पेसा अधिक पुरस्कार प्राप्त, 2 आर्यापेसा अधिक विविध शैिक समस्यस्त रणवार स्वाही उपचार, आतापर्यंत 4 ऑनररी डॉक्टरेटच्या पदव्या देऊन विविध संस्थांनी त्यांना सन्मानित केलेने आहे. त्यांच्या या कार्याची नोंद लंडन बूक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, औषधिक बूक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, एशियन बूक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, हुज-हु-हुन एशिया रेकॉर्ड्स मध्ये विक्रमी नोंद झालेली आहे. सेक्स विषयक कोणताही प्रॉब्लिम असेी फक्त एकदा फोन करा व मार्गदर्शन घ्या. व तुमचे प्रश्न सोडवा.

Dr Shaikh A H - 98606 99906

गारा (थंडरस्ट्रॉम)

गुरुदेव टागोर यांच्या कार्याला हवा उजाळा

ज्ञोतिर्मय साहित्य
गारा म्हणजे बर्फाचा गर्भ आहे. ढगाच्या गरम तळाशी असलेले पाण्याचे थेंब म्हणजेच भविष्यातील गार असते. कारण हे थेंब ढगांबरोबर असतात उर्ध्वगामी प्रवाहाबरोबर अति उंचीवर हे पाण्याचे थेंब जातात आणि तेथे गोठण पावतात, त्यास बर्फाचा गर्भ अर्थात गार असे म्हणतात. अशा गोल आकाराच्या गारा, ५५ मायक्रोमीटर आकाराच्या असतात.

थंडरस्ट्रॉम वातावरणी स्थितीमुळे बर्फाच्या ढगांची निर्मिती होते. भूपृष्ठावरून अवकाशात अति उंचीवर वातावरणाच्या थरांमध्ये सारखी घुसळण चालू असते. अशा स्थितीमध्ये जेव्हा ढगांची निर्मिती होते; ज्या ढगांमध्ये पाण्याचे प्रमाण अधिक असते, हे ढग एकमेकांवर आदळतात. त्यामुळे घर्षण होऊन तेथे मोठ्या प्रमाणावर उष्णता निर्माण होते, विजांचा कडकडाट होतो, आवाजाची निर्मिती होते. या ढगांमध्ये असणाऱ्या अतिशित पाण्याच्या कणांचे एकमेकांबरोबर मिलन होते.

त्यामधून मोठ्या आकाराच्या बर्फासारख्या ढगांची निर्मिती होते. अशा स्थितीला हवामान शास्त्रीय भाषेमध्ये थंडरस्ट्रॉम असे म्हटले जाते.

अशा वातावरणीय स्थितीमुळे 'क्युमुलोनिंबस म्हणजेच कापशी वर्षा ढग' निर्माण होतात. या ढगांमधून मुसळधार पाऊस, विजांचा कडकडाट, ढगांचा गडगडाट आणि गारांचा वर्षाव भूपृष्ठावर होत असतो.

कापशी वर्षा ढगांपासून पडणाऱ्या अति शीत पाण्याच्या थेंबांचा समुच्चय किंवा बर्फाच्या लहान लहान तुकड्यांचा पाऊस म्हणजे गारा होय. ज्यांचा आकार ५ ते ५० मिलिमीटर किंवा त्यापेक्षा अधिक असतो.

उत्तर ध्रुवीय बर्फाच्छादित प्रदेश म्हणजे आर्क्टिक प्रदेश. येथील बर्फ वितळल्यामुळे, या ठिकाणी वारे निर्माण होतात. यास 'ध्रुवीय जेट प्रवाह' असे म्हणतात. हे ध्रुवीय जेट प्रवाह दक्षिणेच्या दिशेने ३० अंश ते १५ अंश अक्षांश दरम्यान सरकतात.

यामुळे जागतिक स्तरावर तीव्र हवामान घटना किंवा हवामान आपत्तीच्या घटना अनुभववास येतात. भारतीय उपखंडावर ३० अंश ते १५ अंश अक्षांश दरम्यान, हे ध्रुवीय जेट वारे दक्षिणेच्या दिशेने मार्गक्रमण करत असतात. दुसरीकडे पश्चिमेकडून (अरबी समुद्रावरून) आणि पूर्वेकडून बंगालच्या उपसागरावरून समुद्र मार्गे मध्य भारताकडे येणारे पश्चिमी वारे (वेस्टर्लीज) वाहतात. या पश्चिमी वाऱ्यांना

ध्रुवीय जेट प्रवाह खाली भूपृष्ठाकडे ढकलतात. यामुळे ध्रुवीय वाऱ्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणात बाष्प पाणी असते. पश्चिमी वाऱ्यांमध्ये उष्णता आणि दमटपणा अधिक असतो. परंतु याच दरम्यान मध्य महाराष्ट्रातील भूमीवर तापमान अधिक असते आणि हवा गरम असते.

पश्चिमेकडून येणारी वारे आणि भूपृष्ठावरील वारे हे वातावरणामुळे वर वर जातात. याच दरम्यान अतिशय थंड हवा आणि कमी तापमान असणारे बाष्पयुक्त वारे हे उत्तरेकडून म्हणजे ध्रुवीय जेट प्रवाहामुळे हिमालयाकडून येतात.

वातावरणामध्ये १० हजार ते ५० हजार फूट उंचीवर या वाऱ्यांची टक्कर होते. ध्रुवीय जेट वारे हे पश्चिम वाऱ्यांना खाली ढकलण्याचा प्रयत्न करतात, यामध्ये दोन्ही वारे एकमेकांमध्ये मिसळले जातात आणि सांद्रीभवनाची प्रक्रिया चालू होते.

यास हवामान शास्त्रीय भाषेत 'थंडरस्ट्रॉम' म्हणतात. अशा स्थितीमध्ये म्हणजेच कापशी वर्षा

(क्युमुलोनिंबस क्लाऊड) तयार होतात. ज्यामधून पाऊस, पाऊस अधिक वारा, पाऊस, वारा आणि गारा या तीन अविष्कारपैकी कुठलाही आविष्कार अनुभववास येतो.

अशा प्रकारची वातावरणीय स्थिती मॉन्सून टापूत प्रदेशांमध्ये फेब्रुवारी ते जून या कालावधीमध्ये तयार होते. परंतु विशेषतः भारत आणि महाराष्ट्राचा विचार करता फेब्रुवारी आणि मार्च हे दोन महिने अधिक संवेदनशील असतात.

सांद्रीभवनातून ढग निर्मिती : भूपृष्ठाकडून वरती जाणाऱ्या हवेमुळे सांद्रीभवन झालेल्या जलकणांचे ऊर्ध्ववहन होते. जसजसे वारले जावे तसतसे तापमान कमी कमी होत जाते, या नियमानुसार उंचावर त्या जलकणांचे सांद्रीभवन होऊन पुज तयार होते. त्याचे गोठण होऊन गारेमध्ये रूपांतर होते. हे खूप जड झाल्यामुळे गुरुत्वाकर्षणामुळे जमिनीवर येऊन आदळतात.

ज्ञोतिर्मय साहित्य
ममता बॅनर्जी यांच्या कार्यकाळात रवींद्रनाथ टागोर यांचा इतिहास समोर आला नाही, असा दावा केला जातो, पण त्यासोबतच त्यांच्या सरकारने टागोर संस्कृतीच्या प्रचारावर भर दिल्याचेही दिसते. याबद्दल संश्रित दृष्टिकोन आहे. २०२३ मध्ये, शांतिनिकेतनच्या फलकावरून रवींद्रनाथ टागोर यांचे नाव गायब असल्यावरून वाद झाला होता. ममता बॅनर्जी यांनी एका भाषणात जालियानवाला बाग हत्याकांडाचा निषेध म्हणून रवींद्रनाथ टागोरानी नाईटहुड पदवी परत केली, याऐवजी महात्मा गांधींनी पदवी परत केली, असे विधान केल्याचा आरोप झाला होता, ज्यामुळे त्यांच्यावर ऐतिहासिक तथ्यांबाबत टीका झाली. काही समीक्षकांचे मते, ममता बॅनर्जी यांच्या काळात टागोरोंच्या वैचारिक वारशापेक्षा सांस्कृतिक कार्यक्रमांना अधिक महत्त्व दिले गेले.

विरोधकांकडून अनेकदा असा आरोप केला जातो की, तुणमूल काँग्रेस सरकारने टागोर यांच्या वारशाचे राजकीयीकरण केले आहे आणि त्यांच्या वैचारिक उदात्तवादापेक्षा बंगाली अस्मितेवर अधिक भर दिला आहे.

ममता बॅनर्जी यांनी टागोर यांचा वारसा हा बंगाली अस्मितेचा मुख्य गभा म्हणून वापरला. राज्यभरात टागोर यांच्या रचना (रवींद्र संगीत) आणि विचारांचा प्रसार सरकारी कार्यक्रमांद्वारे मोठ्या प्रमाणावर झाला. टागोर जयंती (२५ वैशाख) किंवा इतर सांस्कृतिक कार्यक्रमांना राजकीय रंग देण्याचा प्रयत्न अनेकदा दिसून आला. टागोर हे केवळ कवी नसून, एका विशिष्ट राजकीय विचारधारेचे प्रतीक म्हणून सादर केले गेले, ज्यामुळे इतिहासाचे एकांगीकरण झाल्याचा आरोप विरोधी पक्षांकडून केला जातो. जोरासांको ठाकूर बाडीचे नूतनीकरण, टागोर यांच्या विचारांचा सरकारी जाहिरातीमध्ये वापर यातून त्यांचा वारसा जपण्याचे प्रयत्न झाले. मात्र, हे प्रयत्न अनेकदा प्रशासकीय शक्ती प्रदर्शनाचे भाग बनले. टागोर यांच्या नावाचा वापर करून राजकीय मते तयार करणे, विरोधी पक्षांना (विशेषतः भाजपला) टागोर विरोधी ठरवणे, आणि टागोर यांच्या विचारांमधील केवळ प्रस्थापित भाग लोकांसमोर आणणे, यामुळे एक प्रकारचा राजकीय वाद निर्माण झाला. थोडक्यात सांगायचे तर टागोर यांचा इतिहास लपवला गेला नाही, पण तो निवडकपणे आणि

राजकीय फायद्यासाठी पुनर्रचित स्वरूपात मांडला गेला.

इतिहासापेक्षा स्मृती आणि सांस्कृतिक प्रतीक म्हणून त्यांच्याकडे पाहण्याचा कल अधिक राहिला.

ममता बॅनर्जी यांनी सर्व आरोप फटाकून लावले असले तरी ममता बॅनर्जी यांच्या सरकारने टागोर यांच्या प्रतिमेचा आणि टागोर यांच्या जन्मदिनाचा वापर

सांस्कृतिक प्रचारासाठी केल्याचे दिसते, परंतु ऐतिहासिक तथ्यांच्या प्रस्तुतीकरणामुळे त्यांच्यावर टीका झाली आहे. या पार्श्वभूमीवर सुभेदू अधिकारी यांना परत एकदा राष्ट्रगीताचे जनक रवींद्रनाथ टागोर यांचा इतिहास परत एकदा जगासमोर आणला पाहिजे, त्यांच्या वैचारिक योगदानाची महती, त्यांच्या साहित्याची ओळख उजळणी व त्यांचा इतिहास जगासमोर आणायला पाहिजे.

ममता बॅनर्जी यांच्या काळात टागोरोंच्या वैचारिक योगदानाचे राजकीयकरण झाले. रवींद्रनाथ टागोर (गुरुदेव) यांचा वैचारिक वारसा केवळ साहित्यापुरता मर्यादित नसून तो मानवतावाद, शिक्षण, निसर्गप्रेम आणि आंतरराष्ट्रीय सलोख्याचा एक व्यापक दृष्टीकोन आहे. सध्याच्या धकाधकीच्या आणि संकुचित विचारांच्या युगात हा वारसा जपण्याची नितांत गरज आहे. भारताचा इतिहास अशा अनेक व्यक्तींच्या नावांनी कोरलेला आहे, ज्यांनी या देशाचा पाया मजबूत

करण्यासाठी महत्त्वपूर्ण योगदान दिले आहे. रवींद्रनाथ टागोर हे अशाच व्यक्तींपैकी एक आहेत, ज्यांच्या लेखनाने साहित्यविशवाला एका वेगळ्याच उंचीवर नेले.

ते केवळ एक कवी किंवा लेखक नव्हते, तर संगीत, तत्त्वज्ञान, चित्रकला आणि मानवता यांचा संगम होते, ज्यांनी भारतीय साहित्याला जगभरात एक नवी ओळख दिली. गुरुदेव म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या टागोर यांनी भारताला साहित्यातील एकमेव नोबेल पारितोषिक मिळवून दिले. रवींद्रनाथ टागोर हे आशियातील पहिले व्यक्ती होते ज्यांना साहित्यातील नोबेल पारितोषिक (१९१३) मिळाले.

त्यांच्या गीतांजली या अजरामर कार्यासाठी त्यांना हा सन्मान देण्यात आला. टागोर यांचा विश्वास होता की शिक्षण बंद खोल्यांमध्ये नव्हे, तर निसर्गाच्या खुल्या वातावरणात झाले पाहिजे.

याच दूरदृष्टीने त्यांनी १९०१ मध्ये बीरभूम (पश्चिम बंगाल) येथे शांती निकेतनची स्थापना केली. येथे मुले झाडांखाली शिकत असत. ही छोटी शाळा पुढे विश्व-भारती विद्यापीठ बनली, जे आजही भारतीय संस्कृती आणि शिक्षणाचे एक महान केंद्र आहे.

टागोर आता शारीरिकरित्या आपल्यात नाहीत, परंतु त्यांची २,००० हून अधिक गाणी, कादंबऱ्या आणि आपले राष्ट्रगीत आपल्याला नेहमीच आठवण करून देतील की माणुसकी आणि कलेला सीमा नसते.

त्यांनी भारताला जन गण मन हे राष्ट्रगीत दिले, शांतिनिकेतन/विश्व-भारतीची स्थापना केली आणि साहित्याच्या माध्यमातून भारतीय संस्कृतीची जागतिक स्तरावर ओळख करून दिली. त्यांनी भारताचे राष्ट्रगीत "जन गण मन" लिहिले, जे देशाची एकता आणि विविधता यांचे प्रतीक आहे. त्यांनी कविता, कथा, नाटके आणि कादंबऱ्यांसह बंगाली साहित्यात

एका नव्या युगाची सुरुवात केली. त्यांच्या साहित्यकृतींमध्ये, विशेषतः गीतांजलीमध्ये, गहन तात्विक आणि मानवतावादी भावना आढळतात.

टागोर आक्रमक राष्ट्रवादाच्या विरोधात होते. त्यांच्या मते, "मानवता ही राष्ट्रपेक्षा मोठी आहे". आजच्या जगात जेव्हा देश आपापसात द्वेष आणि युद्धाच्या छायेत आहेत, तेव्हा टागोरोंचा विश्वबंधुत्व आणि शांततेचा विचार महत्त्वाचा ठरतो.

टागोरोंनी बंदिस्त वर्गाऐवजी निसर्गाच्या सानिध्यात शिक्षणाचा पुरस्कार केला. विश्व-भारती विद्यापीठाच्या माध्यमातून त्यांनी व्यक्तिमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास आणि सर्जनशीलतेला प्राधान्य दिले. सध्याच्या तांत्रिक आणि यांत्रिक शिक्षण पद्धतीत, मूल्यधिशित आणि सृजनशील शिक्षणासाठी त्यांच्या विचारांची गरज आहे. टागोर यांनी आपल्या लेखनातून जातीय भेदभाव, धार्मिक असहिष्णुता आणि गरिबी यांसारख्या सामाजिक समस्यांवर भाष्य केले. महिलांचे हक्क आणि उपेक्षातांच्या उन्नतीसाठी त्यांनी आवाज उठवला. आधुनिक समाजात समता व सलोखा टिकवून ठेवण्यासाठी त्यांचे विचार दीपस्तंभासारखे आहेत. त्यांच्या गीतांजलीमधील विचारांप्रमाणे, "जेथे मन भीतीमुक्त आहे आणि डोके अभिमानाने उंच आहे," असा भारत त्यांना अंर्भक्षित होता. स्वतंत्र विचारांची, निर्भय आणि ज्ञानी पिढी घडवण्यासाठी त्यांचा वारसा जपला पाहिजे. भारतीय संस्कृतीची समृद्ध परंपरा जपत पाश्चात्य ज्ञानाचा स्वीकार करणे, हा त्यांचा विचार होता. त्यांनी संगीतापासून चित्रकलेपर्यंत सर्वच क्षेत्रांत प्रयोग केले, जे आजही नवीन कलाकारांना प्रेरणा देतात

ममता बॅनर्जी यांच्या कार्यकाळात टागोर यांचा इतिहास पूर्णपणे समोर आला नाही, टागोर यांचा इतिहास वेगळ्या प्रकारे राजकीय आणि सांस्कृतिक कार्यक्रमांद्वारे लोकांसमोर मांडला गेला. टागोर यांचा वारसा जपण्याचे प्रयत्न झाले, पण त्यासोबतच राजकीय वादही जोडले गेले.

टागोरोंचा वारसा म्हणजे केवळ राष्ट्रगीत किंवा नोबेल पारितोषिक नाही, तर तो एका प्रगल्भ मानवी मनाचा आरसा आहे. त्यांच्या विचारांचा वारसा जपणे, म्हणजे सत्य, सुंदर आणि शिव या तत्त्वांवर आधारित समाज घडवणे होय.

सागर राजेंद्र सोनावणे
ताडपिंपळगाव ता.कन्नड जि. छत्रपती संभाजीनगर मो. 77578 47104

शोधू कुठे तुला ?

ज्ञोतिर्मय साहित्य
सुख देवाशी मागावे, दुःख देवाला सांगावे असे गाणे मी ऐकले आहे, सुखी माणसाचा सदरा कुठे सापडला नाही. एक धागा सुखाचा शंभर धागे दुःखाचे हे तर अगदी खरे आहे.

सुख म्हणजे काय? सुखी माणसाचा सदरा शिवण्याचा कपडा आणि शिंपी अजून कोणाला सापडला नाही. कारण सुख ही एक कल्पना आहे, आणि ती प्रत्यक्षात उतरणे कर्म कठीण आहे. कारण सुखी माणूसच सापडत नाही. माणसाच्या मनात असंख्य विचारांचे कल्पनांचे जाळे विणलेले असते. म्हणजे त्याच्या सुखाच्या कल्पनाच भौतिकतेभोवती गुंडाळलेल्या असतात. त्यामुळे त्याची सुखाची व्याख्याच संपत नाही, आणि मग त्याला सुखाचा शोध लागत नाही. सर्व सामान्य माणूस हा भौतिकतेला जास्त प्राधान्य देतो, त्याच्या भौतिक सुखाच्या अपेक्षा वाढत जातात आणि तो कधीच सुखी होऊ शकत नाही.

सुख म्हणजे काय? तर सुख म्हणजे आत्मिक समाधान. सुखाची व्याख्या ही पैशात, वस्तूत किंवा जडजवहारियात कधीच होऊ शकत नाही. याची मी अनेक उदाहरणे पाहिली आहेत, अशा व्यक्ती ही पाहिल्या आहेत की, त्यांचे समाधान कशानेही होत नाही. हवे, अजून हवे ही त्यांची हाव वाढतच

राहते, आयुष्य संपत येते तरी त्यांना कुठेही थांबावेसे वाटतच नाही. मला नेहमी आठवण येते आमच्या आईची. तिने मात्र आम्हाला अशीच शिकवण दिली होती की, आजपर्यंत मला तरी असे वाटत नाही की, जे दुसऱ्यांना मिळाले आहे त्या सर्व गोष्टी मला मिळाल्या पाहिजेत. कारण पैशाच्या अति श्रीमंतीचे लोळले नाही तरी, काहीच कमी पडले नाही, जगण्यासाठी जे जे आवश्यक होते ते सारेच मिळाले, पैसा पैसा करीत पैशाच्या मागे धावलो नाही. योग्य मार्गाने जेवढा पैसा मिळाला तो सर्व साधारणपणे जगण्यासाठी पुरेसा होता. पैशाची हाव मनात न धरल्यामुळे तसे फारसे काहीच अडले नाही. वेळोवेळी योग्य कारणांसाठी हवा तेवढा पैसा मिळत गेला म्हणजे अगदीच काही कमी पडले नाही. त्यातच सुख मानत राहिलो. पण त्याचा अर्थ असा नाही की, अगदी कंजुषीने जगलो नाही की, उधळ माथळ करीत राहिलो नाही. नेहमी एक गोष्ट लक्षात ठेवली की, पैसा आज आहे उद्याची काही शाश्वती देऊ शकत नाही. पण जमेल तेवढे ज्ञान गोळा करण्याचा प्रयत्न केला, करत आहे अगदी अंतापर्यंत ज्ञान शोध आणि ज्ञानदानाचे क्रिया चालूच राहणार आहे.

आमच्या आईवडिलांनी सतत आम्हाला माया, प्रेम, वात्सल्य इतके दिले की, कधी असा विचार

च मनाला शिवला नाही की, आपल्याकडे भरपूर पैसा असावा आणि आपणही दिमाखात पैशाची उधळण करीत लोकांना मोठेपणा दाखवावा. कारण एक आत्मिक समाधान हेच आमचे सुख होते, हीच आमची सुखाची व्याख्या होती. आमच्या घरी सतत पाहुणे, नातेवाईक, ओळखीची माणसे यांची ये -- जा तर असायचीच पण देवळातल्या आईच्या मैत्रिणी, भजन मंडळ, किंवा आईवडिलांच्या ओळखीचे सदृहस्थ हे सुद्धा येतात असायचे. आणि विशेष म्हणजे

स्वप्रगन्था सतीश आम्बेतकर कलाशिक्षिका. विरार मो. 97301 74088

गजानन बाबांच्या देवळातील पुजारी ज्यांना बाबांचा साक्षात्कार झाला होता असे दादामहाराज सुद्धा आमच्या घरी यायचे, कोणत्याही शुभकार्याच्या आई, वडिल त्यांचा आशीर्वाद घ्यायचे, त्यांचे कृपाप्रसाद आमच्या घरावर असायचे, आता आई, वडिल, दादामहाराज हयात नाहीत

तरी माझा भाऊ सुनील नवघरे हा अजूनही बाबांची इतकी सेवा करतो की, सुख म्हणजे काय, आत्म शांती म्हणजे काय हे त्यांच्याकडे पाहून कळते. एक आत्मिक तेज, समाधान त्याच्या चेहर्यावर झळकत असते. सतत दुसऱ्यांबद्दल काळजी, मदतीची भावना असते. आता हे कौतुक नाही सांगत पण आईवडिलांच्या संस्कारामुळे आमची ही आत्मिक सुख समाधानाची व्याख्या तयार झाली. आमच्या घरी येणार्या प्रत्येक व्यक्तीशी आई इतकी आदराने

वागायची की, सर्वांच्या मनात तिच्याबद्दल खूप आपुलकी, प्रेम, माया असायची, आईवडिल नेहमी दुसऱ्यांना मदत करायचे, त्यात आनंद, सुख मानायचे त्यात त्यांना समाधान वाटायचे. गृहस्थाश्रम त्यांनी अगदी आदर्श रितीने पार पाडला. आईला पाहून आम्हाला आनंद व्हायचा, सुख म्हणजे काय? सुखाचा शोध कसा घ्यावा हे तिच्या कडूनच शिकता आले. ती नेहमी म्हणायची कंटाळा येतो, कंटाळा आला असे म्हणायचे नाही. नेहमी हसत मुख असायची, ती सतत काम करत असायची, कलात्मकता, सुगारणपणा, सोज्वळपणा, सहनशक्ती, देवभक्तीसारे काही तिच्याकडे होते. आदर्श गृहिणी, पत्नी, माता सगळे सद्गुण देवाने तिला बहाल केले होते. सुखाचा शोध घेण्यासाठी, कुठे जायची गरजच नव्हती.

असे मायाळू, उबदार समाधान आमच्या वाट्याला आल्यावर सुखाचा शोध आणि बोध घ्यायला दुसरीकडे जावेसे वाटले नाही. तिने कधी कुणाला दुखावले नाही. सदैव घरात आनंदी, हसरे उत्साही वातावरण असायचे, सर्व घर सांभाळून ती उरलेल्या वेळात आपली कलात्मकता ही जपायची, देव भोळ्या, सात्विक अशा वातावरणात राहिल्यामुळे सुख म्हणजे हेच आमच्या मनावर बिंबवले गेले. सुखाच्या आणखी वेगळ्या कल्पना आम्हाला कधी

हे जरनल संपादक व प्रकाशक संजय व्यापारी यांनी विंग बी३, फ्लॅट नं.७०१, व्हिसलिंग पाम्स हौ.सो., मानकर चौक, कस्पटे वस्ती, वाकड, पिंपरी-चिंचवड, महाराष्ट्र ४११०५७ येथून प्रकाशित केले. (पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांची आहे. या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या प्रत्येक बातमी, लेख व जाहिरातींशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. सर्व वाद पुणे न्यायालयाच्या कक्षेत) E-mail-jyotirmaysahitya@gmail.com, Mob. 7743818559